

Emnebeskrivelse SOS4200 – Arbeidsliv og velferdsstat

Kort om emnet

I den nordiske modellen er det tette koblinger mellom arbeidsliv og velferdsstat. Sjenerøse velferdsordninger muliggjøres av høy arbeidslivsdeltakelse. På den andre siden, mye av grunnlaget for den høye sysselsettingen er også å finne i den tjenesteintensive velferdsstaten som både utgjør en stor del av arbeidsmarkedet og tilrettelegger for kvinners arbeidslivsdeltakelse. Arbeidslivets organisasjoner spiller en sentral rolle i utviklingen av viktige velferdsordninger som pensjon og sykepenger, og arbeidsgiverne er gitt betydelig ansvar for å virkeliggjøre politiske mål bl.a. gjennom IA-avtalene.

Sosiologisk forståelse av arbeidsliv og velferdsstat omfatter derfor både prosesser internt i offentlige og private arbeidsorganisasjoner og sammenhengene mellom arbeidsliv og velferdsstat, marked og politikk. Grunntrekk i den norske modellen diskuteres og betraktes fra flere synsvinkler. For det første en komparativ synsvinkel: Trekk ved den norske arbeidsliv- og velferdsstatsmodellen ses i kontrast til andre moderne samfunn. For det andre et endringsperspektiv: Både arbeidsliv og velferdspolitik er i endring, og disse endringsprosessene påvirker hverandre. Kildene til endring er flere: innvandring og globalisering, kriser og økonomisk utvikling, men også politiske ideer og normative endringer i velferdsstatene. For det tredje et maktperspektiv: Dette favner både medvirkning og innflytelse lokalt på arbeidsplassene, styring og reformer, samt makrotilnærminger til forholdet mellom demokrati og marked.

Begreper og allmenne analytiske perspektiver presenteres og knyttes til empiriske studier av sentrale trekk ved velferdsstaten og arbeidsorganisasjoner. Vi starter med fremveksten av moderne velferdsstater og arbeidslivsorganisasjoner. Deretter ser vi på aktuelle endringstrekk og diskuterer ulike teorier om institusjonell endring. Kjønn og organisasjonskultur bidrar til å forme organisasjoner; det samme gjelder forskjeller og likheter mellom privat og offentlig sektor. Profesjoner spiller en vesentlig rolle både i arbeidsliv og velferdsstat; de er store yrkesgrupper og representerer en særegen form for makt.

Kurset tar for seg tunge og helt sentrale institusjoner i norsk samfunn: arbeidsliv og velferdsstat. Dette er temaer med høy samfunnsmessig relevans, og kompetanse på disse feltene er særlig etterspurt innen forskning, utredning, organisasjonsliv og offentlig forvaltning.

Hva lærer du?

Kunnskap:

- Kjennskap til teorier om ulike typer velferdsstater og arbeidsmarkedsregimer
- Bred kunnskap om empirisk forskning om velferdsstat og arbeidsliv
- Grunntrekk ved det norske arbeids- og velferdsstatesregimet
- Forståelse av forskjeller mellom arbeidsliv og velferdsstat i Norge og andre land
- Innsikt i sentrale endringstrekk i norsk arbeidsliv og velferdsstat

Ferdigheter:

- Kunne gjennomføre egne undersøkelser av arbeidslivsorganisasjoner og velferdsstatlig politikk og tiltak.
- Kunne vurdere kvaliteten på og relevansen av foreliggende teorier og empirisk forskning
- Emnet gir godt grunnlag for arbeidet med en masteroppgave innenfor temaområdet.

Generell kompetanse:

- Utvikle selvstendig og kritisk tenkning omkring styring og ansvar, makt og innordning
- Forstå spesifikke ordninger og dilemmaer i lys av demokratiske og etiske standarder
- Forstå viktige forskjeller mellom moderne velferds- og arbeidslivsregimer i Norge og andre land
- Ha innsikt i hvordan bedrifter og offentlige etater er organisert og leder og hvordan de tilpasser seg endringer i omgivelsene

Oversikt over forelesninger og pensum

1 Velferdsstatsregimer og den nordiske modellen (Anniken Hagelund)

Pensum:

*NYTT! Esping-Andersen, Gösta (1990) «Ch. 1. The Three Political Economies of the Welfare State», I *The Three Worlds of Welfare Capitalism*, s 9-34 (25 sider)

@UENDRET: Barth, Erling og Kalle Moene (2010), «Små lønnsforskjeller og store velferdsstater». *Søkelys på arbeidslivet*, 27:77-86. (10 sider).

@UENDRET: Andersen, Jon Erik Dølvik og Ibsen (2014), *De nordiske aftalemodeller i åpne markeder*, kap. 3-5. NorMod 2030, delrapport 9. (23 sider)

BOK NYTT! Bay, Ann-Helén, Anniken Hagelund og Axel West Pedersen (2015)

“Trygdepolitiske dilemmaer: Effektivitet versus fordeling” i Bay, Ann-Helén, Anniken Hagelund & Aksel Haland (eds.) (2015), *For mange på trygd? Velferdspolitiske spenninger*, Oslo: Cappelen Akademisk. (27 sider)

Anbefalt tillegglitteratur:

Hall, Peter & David Soskice (2001) *Varieties of Capitalism. The Institutional Foundations of Comparative Advantage*. Oxford University Press.

Se temanummer av *Journal of European Social Policy* nr. 1 2015 for flere artikler som diskuterer Esping-Andersens bidrag 25 år etter.

2 Velferdsstaten i endring. Institusjonelle tilnærminger (Anniken Hagelund)

*NYTT! Bonoli, Giuliano & David Natali (2012) “The politics of the ‘new’ welfare states. Analyzing reforms in Western Europe”, i Bonoli, Giuliano & David Natali (red.) *The politics of the new welfare state*. Oxford UP. S 3-17. 14 s

@NYTT! Korpi, Walter & Joakim Palme. 2003. “New politics and class politics in the context of austerity and globalization: welfare state regresss in 18 countries, 1975-1995.” *American Political Science Review* 97: 425-46. (20 sider)

@NYTT! Paul Pierson. 1996. “The New Politics of the Welfare State”, *World Politics*, 48(2): 143-179. (35 sider)

@NYTT! Hagelund, Anniken & Axel West Pedersen (2015) «To reform or not to reform? Explaining the co-existence of successful pension reform and sick pay inertia in Norway”, i Fredrik Engelstad & Anniken Hagelund (red.) *Cooperation and Conflict the Nordic Way. Work, Welfare and Institutional Change in Scandinavia*. Warsaw/Berlin: De Gruyter Open. (20 sider)

Anbefalt tillegglitteratur:

Starke, Peter (2006), The Politics of Welfare State Retrenchment: A Literature Review, *Social Policy and Administration*, 40, 1: 104-120.

Morel, Nathalie, Bruno Palier & Joakin Palme 2012 “Beyond the welfare state as we knew it?” i Morel, N., B. Palier & J. Palme (red.) *Towards a social investment welfare state? : ideas, policies and challenges*. Bristol: Policy Press. S 1-30. 30 s

Schmidt, Vivien (2002) *The Futures of European Capitalism*. Oxford University Press.

3 Velferdsstaten og arbeidslivsorganisering – fra Hovedavtalen til folketrygden og videre

(Fredrik Engelstad)

NYTT @Falkum, Eivind, (2015). «Institutionalization and Dynamic Change of Institutions – the Basic Agreement and Tripartite Structures in Norway.” I Fredrik Engelstad og Anniken Hagelund, eds., *Cooperation and Conflict the Nordic Way. Work, Welfare and Institutional Change in Scandinavia*. Warsaw/Berlin: De Gruyter Open. (21 sider)

NYTT @ Engelstad, Fredrik (2015), «Working Life Institutionalism. Negotiating Large Scale Social Change.” I Fredrik Engelstad og Anniken Hagelund, eds., *Cooperation and Conflict the Nordic Way. Work, Welfare and Institutional Change in Scandinavia*. Warsaw/Berlin: De Gruyter Open. (20 sider)

UENDRET @ Torp, H. (2005), ”Det nye arbeidslivet: Forklaringer og konsekvenser”. *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 22:129-139. (11 sider)

UENDRET @ Avdagic, Sabina (2010). «When are Concerted Reforms Feasible? Explaining the Emergence of Social Pacts in Western Europe”. *Comparative Political Studies*, 43:628-657. (30 sider)

Tillegglitteratur:

@ Andersen, Jon Erik Dølvik og Ibsen (2014), *De nordiske aftalemodeller i åpne markeder*, kap. 3-5. NorMod 2030, delrapport 9. (23 sider)

Stråth, B. (2001), “Nordic Capitalism and Democratization”. I Byrkjeflot, H., Myklebust, S., Myrvang, C., Sejersted, F. (red.), *The Democratic Challenge to Capitalism. Management and Democracy in the Nordic Countries*. Bergen: Fagbokforlaget, s. 51-86. (35 sider)

* Hall, P. & Soskice, D. (2001), “An Introduction to Varieties of Capitalism.” I P. Hall & D. Soskice, (red.), *Varieties of Capitalism*. s. 1-68. (68 sider).

4 Kjønnsperspektiver på arbeidsliv og velferdsstat (Anniken Hagelund)

*NYTT! Reisel, Liza (2014) “Kapittel 2 Kjønnssdeling på tvers” i Liza Reisel & Mari Teigen (red.) *Kjønnssdeling og etniske skiller på arbeidsmarkedet*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (17 sider)

* UENDRET Alvesson, M & Y. Billing (2009) «Chapter 4 Masculinities, feminities and work”. I *Understanding Gender and Organizations*. Los Angeles: Sage. S. 70-95 (25 sider)

*NYTT! Barth, Erling, Ines Hardoy, Pål Schøne & Kjersti Misje Østbakken (2014) «Kapittel 6 Hva betyr høy yrkesdeltakelse for kjønnssegregering?» i Liza Reisel & Mari Teigen (red.) *Kjønnssdeling og etniske skiller på arbeidsmarkedet*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (11 sider)

@NYTT! Lewis, Jane (1993) “Gender and the development of welfare regimes”, *European Journal of Social Policy* 2(3): 159-173. (15 sider)

Anbefalt tillegglitteratur:

Hook, Jennifer L (2015) “Incorporating ‘class’ into work–family arrangements: Insights from and for *Three Worlds*”. *Journal of European Social Policy*, Vol. 25(1) 14–31

Ellingsæter, Anne Lise (2013). Scandinavian welfare states and gender (de)segregation: Recent trends and processes. *Economic and Industrial Democracy*. ISSN 0143-831X. 34(3), s 501-518 . doi: 10.1177/0143831X13491616

5 Bedrift og ledelse (Fredrik Engelstad)

*NYTT Kanter, Rosabeth (1977), "Contributions to Theory: Structural Determinants of Behavior in Organizations". I *Men and Women of the Corporation*. New York: Basic Books, s. 245-264. (20 sider).

@ NYTT Petersen, Trond (1993), "Recent developments in the economics of organization: principal-agent relationships." *Acta Sociologica*, 36:277-293. (17 sider) [Tilgjengelig online](#)

*NYTT Mintzberg, Henry (1991): "The Structuring of Organizations". I Henry Mintzberg & James B. Quinn (red.): *The Strategy Process*. Englewood Cliffs: Prentice Hall (20 sider).

*UENDRET Sørhaug. T. (1996), "Ideer om ledelse i Norge: Doktrine, makt og praksis". I *Om ledelse. Makt og tillit i modern organisering*. Oslo: Universitetsforlaget. (33 sider)

6 Motivasjon, insentiver og lønn (Fredrik Engelstad)

*UENDRET Sørensen, Aa.B. (1994), "Firms, wages, and incentives." I N. Smelser & R. Swedberg, red., *Handbook of Economic Sociology*. Princeton: Russel Sage. (25 sider)

@ UENDRET Dale-Olsen, H. & Misje Nilsen, K. (2009), «Lønnsulikhet i Norge 1995-2006». *Søkelys på arbeidslivet*, 26:201-221. (15 sider)

@ UENDRET Olsen, Karen M. (2011) «Opplevelse av ansettbarhet – en sammenligning mellom Skandinavia, Storbritannia og Tyskland». *Søkelys på arbeidslivet*, 29:198-212. (15 sider)

BOK NYTT Pedersen, Axel West, Henning Finseraas & Pål Schøne (2015), «Kapittel 4. Økonomiske insentiver i trygdesystemet» i Bay, Ann-Helén, Anniken Hagelund & Aksel Haland (eds.) (2015), *For mange på trygd? Velferdspolitiske spenninger*, Oslo: Cappelen Akademisk. (29 sider)

Tillegglitteratur:

Hunnes, Arngrim (2007), "Bedrifters lønnsstruktur. Teori og empiri". *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 24:171-180. (10 sider)

Østbakken, Kjersti Misje (2014) «Kjønn, lønn og barn – hva betyr barn for timelønnsnivået til kvinner og menn?» *Søkelys på Arbeidslivet* 31(3): 229-248.

Erling Barth og Harald Dale-Olsen (2004), «Lønnsforskjellene mellom kvinner og menn i et 30 års perspektiv» *Søkelys på Arbeidslivet*, nr 1.

Barth, Erling, Pål Schøne og Marte Strøm (2014) Er lønnsgapet mellom kvinner og menn i ferd med å lukkes? Tillegg til TBU-rapport.

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/asd/dokumenter/2014/rapporter/rapport_juni_2014_endelig_26_juni.pdf

Barth, Erling, Bernt Bratsberg og Oddbjørn Raaum (2015) «Kap. 6. Prestasjonslønn i nye former» i Harald Dale-Olsen (red.) *Norsk arbeidsliv i turbulente tider*. Oslo: Gyldendal.

7 Forhandlinger, medbestemmelser og bedriftsdemokrati (Fredrik Engelstad)

@UENDRET Falkum, Eivind, Inger Marie Hagen og Sissel Trygstad (2009), *Bedriftsdemokratiets tilstand. Medbestemmelse, medvirkning og innflytelse* i 2009, kap. 2 og 3. Fafo-rapport 2009:35. (44 sider)

*UENDRET Sejersted, Francis (2001), "Capitalism and Democracy: A Comparison between Norway and Sweden". I Haldor Byrkjeflot, Sissel Myklebust, Christine Myrvang og Francis Sejersted, red. *The Democratic Challenge to Capitalism*. Bergen: Fagbokforlaget, s. 87-119. (32 sider)

*NYTT Engelstad, Fredrik m.fl. (2003), "Medbestemmelse og autonomi" I Fredrik Engelstad, Jørgen Svalund, Inger Marie Hagen, Aagoth Storvik, *Makt og demokrati I arbeidslivet*. Oslo: Gyldendal Akademisk, s. 32-52. (20 sider)

Tillegglitteratur:

Engelstad, Fredrik (2004), "Democracy at Work? Does Democracy in Working Life Make Sense in the 21st Century?". I F. Engelstad & Ø. Østerud (red.), *Power and Democracy. Critical Interventions*. Aldershot: Ashgate, s. 209-234. (26 sider)

8 Deregulering og globalisering (Anniken Hagelund)

@NYTT! Palier, Bruno & Kathleen Thelen (2010) “Institutionalizing Dualism: Complementarities and Change in France and Germany” *Politics & Society*. 38(1) 119–148 (30 sider)

BOK NYTT! Grødem, Anne Skevik (2015) “Kapittel 8. De norske trygdene i møte med et europeisk arbeidsmarked” i Bay, Ann-Helén, Anniken Hagelund & Aksel Haland (eds.) (2015), *For mange på trygd? Velferdspolitiske spenninger*, Oslo: Cappelen Akademisk. (19 s)

@NYTT! Nicolaisen, Heidi & Sissel Trygstad (2015) “Preventing dualization the hard way. Regulating the Norwegian Labour Market” i Fredrik Engelstad & Anniken Hagelund (red.) *Cooperation and Conflict the Nordic Way. Work, Welfare and Institutional Change in Scandinavia*. Warsaw/Berlin: De Gruyter Open. (20 sider)

Anbefalt tilleggslitteratur:

Thelen, Kathleen (2014) *Varieties of liberalization and the new politics of social solidarity*. Cambridge: Cambridge University Press.

Friberg, J.H., J. Arnholtz, L. Eldring, N.W. Hansen & F. Thorarins (2014), Nordic labour market institutions and new migrant workers: Polish migrants in Oslo, Copenhagen and Reykjavik. *European Journal of Industrial Relations* 20(1):37-53.

Friberg, Jon Horgen (2012), Culture at work: Polish migrants in the ethnic division of labour on Norwegian construction sites. *Ethnic and Racial Studies*, 35(11)

9. Byråkrati og offentlig forvaltning (Fredrik Engelstad)

*NYTT March, James og Johan P. Olsen (1989) “Rules and the Institutionalization of Action” og “Interpretation and the Institutionalization of Meaning.” I *Rediscovering Institutions. The Organizational Basis of Politics*. New York: The Free Press, s. 21- 52. (32 sider)

* NYTT Du Gay, Paul (2000), «Separate and Distinct Personae: Bureaucrats and Politicians”. I *In Praise of Bureaucracy*, London: Sage, s. 114-135. (22 sider)

*UENDRET Berg, Laila Nordstrand, Haldor Byrkjeflot og Gro Kvåle (2010), «Hybridledelse i sykehus – en gjennomgang av litteraturen». *Nordiske organisasjonsstudier*, 12: 30-49. (20 sider)

Tillegglitteratur:

Weber, Max (1971), «Byråkrati. I *Makt og byråkrati*. Oslo: Gyldendal, s. 105-136. (32 sider)

10 Offentlig sektor og styring (Anniken Hagelund)

*NYTT! Vabo, Signy (2014) «Kapittel 11. Velferdens organisering – mellom styring, ledelse og læring» i Mia Vabø & Signy Vabo *Velferdens organisering*. Oslo: Universitetsforlaget. (22 sider)

@NYTT! Andreassen, Tone Alm & Fossetøl, Knut (2014). «Utfordrende inkluderingspolitikk. Samstyring for omforming av institusjonell logikk i arbeidslivet, helsetjenesten og NAV». *Tidsskrift for samfunnsforskning*. Vol. 55 (2): 174-202. (23 sider)

*UENDRET: Byrkjeflot, Haldor (2011), “Offentlig eller privat – spiller det noen rolle for ledelse?” I S. Askvik, H. Gammelsæter & B. Espedal (red.), *Kunnskap om ledelse – Festskrift til Torodd Strand*. Bergen: Fagbokforlaget. Side 43 – 64. 22 sider.

@UENDRET: @Feiring, Robert (2014), «Omstilling og organisasjonsutvikling i det offentlige.» I *Hvordan teoretisk innsikt og forståelse kan bidra i praktisk endrings- og utviklingsarbeid*. Arbeidsmanuskript. (25 sider).

Anbefalt tilleggslitteratur:

Andreassen, Tone Alm & Aars, Jacob (2015). *Den store reformen. Da NAV ble til*. Oslo: Universitetsforlaget.

11 Profesjoner og bakkebyråkratier (Anniken Hagelund)

*NYTT! Lipsky, Michael (1980) Kap 1-2, s 3-25, i *Street-level bureaucracy. The dilemmas of the individual in public services*. New York: Russel Sage Foundation. (22 sider)

*NYTT! Van Berkel, Rik (2013) «Ch 6. Triple Activation. Introducing Welfare-to-Work into Dutch Social Assistance» i Evelyn Z. Brodtkin & Gregory Marston (red.) *Work and the Welfare State. Street-level Organizations and Workfare Politics*. København: Djøf Publishing. (15 sider)

*NYTT! Abbot, Andrew (1988) «Ch 2. Professional Work», s 35-58 i *The System of Professions*. Chicago: The University of Chicago Press. (23 sider)

Anbefalt tillegglitteratur:

Evelyn Z. Brodtkin & Gregory Marston (red.) *Work and the Welfare State. Street-level Organizations and Workfare Politics*. København: Djøf Publishing. Særlig kap 1 og 2.

Anders Molander og Lars Inge Terum, red. (2008), *Profesjonsstudier*. Oslo: Universitetsforlaget

12 Avslutning og oppsummering (Anniken Hagelund)

Hele pensum

Pensum fra 2015 som skal ut (noe av det er i stedet ført opp som tilleggslitteratur)

@Bowman, John (1998), "Achieving capitalist solidarity? Collective action among Norwegian employers". *Politics and Society*, 26 (3):303-336. (33 sider) [Fulltekst](#)

*Brynjolfsson, Erik og Andrew McAfee (2012), "Winning the Race With Ever-Smarter Machines". *MIT Sloan Management Review*, 53: 53-60. 8 sider

*Dahl, Robert A. (1992), *Økonomisk demokrati – den nye utfordringen*. Oslo: adNotam Gyldendal, kap. 2 og s. 85-91 (26 sider)

*Engelstad, F. (2004), "Democracy at Work? Does Democracy in Working Life Make Sense in the 21st Century?". I F. Engelstad & Ø. Østerud (red.), *Power and Democracy. Critical Interventions*. Aldershot: Ashgate. Side 209-234. 26 sider. [TILLEGGSPENSUM]

*Engelstad, Fredrik (2011), «Børs og katedral». I Bernt Hagtvat, Guri Hjeltnes, Henrik G. Bastiansen, Knut Lundby og Helge Rønning, red., *Det elegante uromoment. Hans Fredrik Dahl og offentligheten*. Oslo: Pax, s. 196-210. (15 sider)

@Engelstad, Fredrik (2011), «Kan kjønnskvoltering i næringslivet forsvares? En normativ analyse». *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 35:120-140 (20 sider). [Fulltekst](#)

*Gereffi, Gary (2005), «The Global Economy: Organization, Governance, and Development» I Neil Smelser og Richard Swedberg, red., *The Handbook of Economic Sociology*. Princeton: Princeton University Press, s. 160-182. (23 sider)

*Grimen, Harald (2008), "Profesjon og profesjonsmoral" I Anders Molander og Lars Inge Terum, red., *Profesjonsstudier*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 144-160. (16 sider) [TILLEGGSPENSUM]

@Groth, Lars (1999). "Recourse to reason". Kap. 1 i *Future Organizational Design - The Scope for the IT-based Enterprise*. New York: Wiley. 19 sider. [Fulltekst](#)

*Groth, Lars (2012). "Hovedproblemet for organisasjonsforskningen: begrepsinflasjon og IT-aversjon". *Nordiske organisasjonsstudier*. 14: 7- 29. 23 sider

@Hofstede, Geert (1994), "Cultural constraints in Management Theories". *Academy of Management Executive*, 7:81-94. (14 sider). [Fulltekst](#)

@Hunnes, Arngrim (2007), "Bedrifters lønnsstruktur. Teori og empiri". *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 24:171-180. 10 sider [Fulltekst](#) [TILLEGGSPENSUM]

@Kalleberg, "Can normative disputes be settled rationally? On Sociology as a normative discipline." In Cherkaoui, M. and Hamilton, P. eds. *Raymond Boudon. A Life in Sociology*. Oxford, UK: The Bardwell Press. Vol. 2, pp. 251-269. [Fulltekst](#)

*Kalleberg, Ragnvald (1991), "Kenning-tradisjonen i norsk ledelse", *Nytt Norsk Tidsskrift* nr. 3, 1991: 218- 245

*Kalleberg, Ragnvald (2011), "The Cultural and Democratic Obligations of Universities". I T. Halvorsen og A. Nyhagen red., *Academic Identities - Academic Challenges? American and European Experience of the*

Transformation of Higher Education and Research. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing, s. 88-124. (36 sider)

*Kalleberg, Ragnvald (2012), "Sociologists as Public Intellectuals and Experts". *Journal of Applied Social Science*, 6: 43-52. (10 sider)

*Kalleberg, Ragnvald: "The Ethos of Science and the Ethos of Democracy", i C. Calhoun ed., Robert K. Merton. *Sociology of Science and Sociology as Science*. New York, Columbia University Press. S. 182-213.

@Kleppe, Per (2006), *Hva betyr Corporate Social Responsibility I praksis?* Fafo-notat 2006:9. (6 sider)

[Fulltekst](#)

*Martin, Joanne (2002), "A Three Perspective Theory of Culture". I *Organizational Culture. Mapping the Terrain*. Thousand Oaks: Sage. Side 115-168. 53 sider

*Midttun, Atle, Maria Gjølberg, Arno Kourula, Susanne Sweet og Steen Vallentin (2013), «Public Policies for Corporate Social Responsibility in Advanced Welfare States». I Atle Midttun, red., *CSR and Beyond*. Oslo: Cappelen-Damm, s. 261-286. (26 sider).

*Mintzberg, Henry (1983), "The Meritocracy". I *Power in and Around Organizations*. Englewood Cliffs: Prentice Hall. s. 388-419 (32 sider)

@Misje Nilsen, K. (2007), "Er det glasstak i Norge? Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn på toppen i arbeidsmarkedet". *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 24:181-193. 13 sider. [Fulltekst](#)

*Myhre, Jan Eivind (2012), "Økonomisk vekst og industrialisering 1840-1905». Kap. 8 i *Norsk historie 1814-1905*. (30 sider).

@[NOU 2010:1 Medvirkning og medbestemmelse i arbeidslivet](#) . Kap. 6.1-6.2.5, 7. (14 sider)

*Rawls, John (2002), *Rettferdighet som rimelighet*, Oslo: Pax. §§ 41, 42, 49, 52. (14 sider)

*Schäfer, Andrea, Ingrid Tucci og Karin Gottschall (2012), "Top down or bottom up? A Cross-National Study of Vertical Occupations in 12 European Countries". *Comparative Social Research*, 29:3-46. (44 sider)

*Stråth, B. (2001), "Nordic Capitalism and Democratization". I Byrkjeflot, H., Myklebust, S., Myrvang, C., Sejersted, F. (red.), *The Democratic Challenge to Capitalism. Management and Democracy in the Nordic Countries*. Bergen: Fagbokforlaget. Side 51-86. 35 sider. [TILLEGGSPENSUM]

*Sørensen, Aa.B. (1994), "Firms, wages, and incentives." I N. Smelser & R. Swedberg (red.), *Handbook of Economic Sociology*. Princeton: Russel Sage. 25 sider.